पोखरा महानगरपालिका, कास्की

आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा – २०८१

कक्षा : आठ **पूर्णाङ्क : ५०**

समय : २:०० घण्टा **विषय : नेपाली**

(शुद्ध, सफा, मौलिक र सिर्जनात्मक उत्तरलाई विशेष प्राथमिकता दिइने छ।)

१. दिइएका अर्थसँग मिल्ने शब्द छानी खाली ठाउँमा लेख्नुहोस् : २

[उर्वर, निमोनिया, भग्नावशेष, शिविर, भूक्षय]

क) प्राचीन अवशेष, भत्केर बाँकी रहेको ....

ख) फोक्सो प्रभावित हुने एक प्रकारको रोग ....

ग) बाढी, पहिरो आदिका कारण जमिन भासिने काम ....

घ) धेरै उब्जनी हुने ....

२. खाली ठाउँमा मिल्ने शब्द राखी वाक्य पूरा गर्नुहोस् : २

क) 'उपहार' को पर्यायवाची शब्द ..... हो । (फल, कोसेली, सामग्री)

ख) 'अतिवृष्टि' को विपरीतार्थी शब्द ..... हो । (अनावृष्टि, अल्पवृष्टि, घनावृष्टि)

ग) ..... अनेकार्थी शब्द हो । (चार, हार, पुस्तक)

घ) 'साग' को लघुतावाची शब्द ..... हो । (पित्को, मुठो, त्यान्द्रो)

३. अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : २

हात्तीको मुखमा जिरा, झमक्क

४. शुद्ध शब्द छानेर लेख्नुहोस् : १

अ) सीर्षक शीर्षक शीर्शक शीर्सक

आ) पन्डित पंडित पन्डित पण्डित

५. दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : २

उ फेरी आफ्ना हात फैलाएर भन्छ, म कठ्याङ्ग्रिसके, मलाई छिटो पाखामा लगिदेऊ ।

६. रेखाङ्कित शब्दको पदवर्ग छुट्याउनुहोस् : २

<u>आहा</u> ! <u>आमा</u>ले कति <u>मिठो</u> खाना <u>पकाउनुभयो</u>।

७. दिइएका धातु र सङ्केतका आधारमा खाली ठाउँ भर्नुहोस् : २

क) तपाईं पढाइमा जागरुक........ । (बन् : अपूर्ण भविष्यत)

ख) रामलखन चौधरी चितवन .... । (पुग् : अज्ञात पक्ष)

ग) कथाकारले राम्रो कथा ...... । (लेख् : इच्छार्थ)

घ) मन्त्री विभिन्न ठाउँ ..... । (घुम् : सम्भावनार्थ)

८. दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : ३

क) ऊ गृहकार्य गर्छ । (स्त्रीलिङ्ग)

ख) बहिनी पढ्छे । (प्रेरणार्थक)

ग) बुबा बजार जानुहुन्छ र सामान किन्नुहुन्छ । (मिश्र वाक्य)

९. दिइएको अनुच्छेद पढी उत्तर लेख्नुहोस् : ३

प्राकृतिक प्रकोपबाट जनताले अकालमा ज्यान गुमाउन नपरोस् भनेर सरकारले पनि प्रयास गरेको थियो । बाढीपीडितहरूको उद्धारका लागि धेरै सुरक्षाकर्मी पनि खटिएका थिए । सामाजिक संस्थाहरूले पनि बाढीपीडितहरूलाई आफ्नोतर्फबाट सरसामान र खाद्यान्न वितरण गरेका थिए ।

क) अनुच्छेदबाट एउटा उपसर्ग र एउटा प्रत्यय लागेर बनेका शब्द पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।

ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द र एउटा द्वित्व शब्द पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।

ग) माथि रेखाङ्कन गरिएको शब्दको कारक र विभक्ति पहिचान गरी त्यसको नाम लेख्नुहोस् ।

१०. तल दिएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : ४

जीवनलाई सुचारु रूपले सञ्चालन गर्न गाँस, बास, कपास र स्वास्थ्योपचारको नितान्त आवश्यकता पर्छ भने त्यही जीवनलाई समृद्ध तुल्याउन शिक्षाको आवश्यकता पर्छ । अध्ययन गर्नु, सिक्नु र ज्ञान आर्जन गर्नु भन्ने आशय व्यक्त गर्ने शिक्षा मानव जीवनका लागि अपरिहार्य छ । स्वभावैले मान्छे जिज्ञासु, कल्पनाशील र विवेक भएकाले प्राणीहरूमध्ये सर्वश्रेष्ठ प्राणी मानिन्छ । उसलाई यो सर्वश्रेष्ठ उपाधि उसको शरीर रचनाका आधारमा दिइएको होइन, यो त उसले आफूमा रहेको तेस्रो चम्किलो आँखाका रूपमा रहेको

शिक्षाबाट प्राप्त गरेको हो । शिक्षाको आँखा नभएको मानिस छालाका आँखा भएर पनि दृष्टिविहीन तुल्य हुने भएकाले सम्पूर्ण मानव जातिको जीवनमा शिक्षाको भूमिका सर्वोपरि रहेको छ ।

प्रश्नहरू:

क) जीवन सुचारु बनाउन के के आवश्यक पर्छ ?

ख) जीवनमा किन शिक्षाको महत्त्व छ ?

ग) मानिसलाई किन सर्वश्रेष्ठ प्राणी भनिएको हो ?

घ) मानव जीवनमा शिक्षाको कस्तो भूमिका रहेको छ ?

११. तल दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिपोट गरी एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् : ४

हरेक व्यक्तिको मनभित्र कुनै न कुनै क्षेत्रमा रुचि वा लगाव हुन्छ । कसैमा नयाँ काम गरेर कीर्तिमान कायम राख्ने चाहना हुन्छ, त्यस्तै जुन्को ताबेईभित्र चाहिँ पर्वतारोहणप्रतिको तीव्र चाहना थियो । उनले आफू १० वर्षकी हुँदा शैक्षिक भ्रमणको क्रममा पहिलो पटक जापानको माउन्ट नासुको आरोहण गरेकी थिइन् । त्यसबेला उनी चार कक्षामा पढ्थिन् र केही अस्वस्थ पनि थिइन् । त्यस्ता अवस्थामा पहिलो पटक गरिएको पर्वतारोहणबाट उनी निकै उत्साही बनिन्। पर्वतारोहणप्रतिको लगावका कारण उनले स्नातक तह पूरा गरुन्जेलसम्म यसलाई पनि निरन्तरता दिइरहिन् ।

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : ३

क) दिइएका बुँदाका आधारमा जीवनी तयार पारी शीर्षक समेत दिनुहोस्:

नाम: फ्लोरेन्स नाइटिङ्गेल

जन्ममिति: सन् १८२० मे १२

जन्मस्थान: इटालीको फ्लोरेन्स सहर

माता: फेनी स्मिथ

पिता: विलियम एडबार्ड

विशेषताहरू:

- बिरामी कुकुरको उपचार गरेर प्राप्त सन्तुष्टिले प्राणीको सेवामा रमाउने प्रेरणा प्राप्त,
- स्वास्थ्यको क्षेत्रमा नर्स बनेर सेवा गर्ने लक्ष्य,
- सन् १८५३ मा लन्डनको एक अस्पतालमा प्रमुख परिचारिका पदमा नियुक्ति,
- बिरामीप्रति मायालु व्यवहार,
- क्रिमियाको स्कुटारी अस्पतालमा युद्धका कारण घाइते भएका सिपाहीलाई दिनरात सेवा प्रदान,
- आजीवन अविवाहित रहेर मानव सेवामा समर्पित,
- 'लेडी विथ द ल्याम्प' उपनामले संसार प्रसिद्ध,

मृत्यु: सन् १९१० अगस्ट १३

ख) 'अनुशासनको महत्त्व' शीर्षकमा दुई जना साथीबीच हुने संवादको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : ३

क) शैक्षिक भ्रमणको व्यवस्था मिलाइदिन अनुरोध गर्दै विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई लेखिने निवेदनको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

ख) जिल्ला स्तरीय निबन्ध प्रतियोगितामा प्रथम स्थान हासिल गर्न सफल भएका साथीलाई दिइने बधाई पत्रको नमुना तयार पार्नुहोस्।

१४. कुनै एकको भाव विस्तार गर्नुहोस् : ३

क) हाम्रो मुटुको प्रत्येक चालमा धड्कन छ सहिदको ।
हाम्रो खुसीको प्रत्येक पलमा छ जीवन सहिदको ।।

ख) 'दिगो अर्थतन्त्रका लागि सन्तुलित वैदेशिक व्यापार अनिवार्य सर्त हो।'

१५. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : ४

नेपाल बहुभाषिक, बहुजातीय तथा बहुसांस्कृतिक विशेषता भएको मुलुक हो । म स्वाभिमानसाथ आफूलाई देशको नागरिक भन्न रुचाउँछु । यहाँ हरेक मानव स्वतन्त्र छन् । मानव मानवबीच सधैं समानता रहँदै आएको छ । आ-आफ्ना ठाउँबाट सबैको उच्च मर्यादा छ । कसैले कसैसँग भेदभाव नगरी सबै आपसमा मिलेर बसेका छौं । उदाहरणका लागि म पुरुष हुँ तर महिला, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक मानिसको व्यवहारभन्दा मेरो व्यवहारमा कुनै फरक छैन । म तराईको हुँ तर पहाड र हिमालमा बसोबास गर्ने व्यक्ति पनि म जस्तै समान छन् । यसकारण म एउटा नेपाली मानव हुँ र अरू मानव पनि मभन्दा कुनै कुरामा फरक छैनन् । भोक, निद्राजस्ता

जैविक पक्ष मजस्ता सबै मानवमा समान छन् । विविधताबीचको एकता र सहिष्णुताका कारण नै म जस्ता तमाम नेपाली मानव विश्वमा उदाहरणीय बन्ने गरेका छौं । सम्भवतः यही नै मानव अधिकारको सही सदुपयोग पनि हो ।

प्रश्नहरू:

क) नेपालको विशेषता के हो ?

ख) हामीबीचको सम्बन्ध कस्तो रहेको छ ?

ग) मानिस किन समान छन् ?

घ) मानव अधिकारको सदुपयोग कसरी हुन्छ ?

१६. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : ५

क) तलको निबन्धांश पढी लामो उत्तर लेख्नुहोस् :

हुन त म वा हामी जस्तै मानव नै बालबालिका, पुरुष, महिला, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका आदि अनेक किसिमबाट चिनिने गर्छौं । हामी सबैलाई मानव अधिकारका क्षेत्रमा विशेष अधिकार निर्धारण गरेको छ रे !

प्रश्नः

अ) मानव अधिकारका विषय क्षेत्रको कसरी उपयोग भएको पाउनुभएको छ? 'मानव अधिकार' निबन्धका आधारमा उत्तर लेख्नुहोस् ।

ख) तलको कथांश पढी लामो उत्तर दिनुहोस् :

उनका गोरा खुट्टामा काला जुत्ता सुहाएको देख्दा मलाई खुसी लाग्यो । त्यस दिनदेखि गुलाफीबाहेक परिवारका अन्य सदस्यको

प्रगतिको व्यवहारमा भने अचानक भिन्नता देखा परेको थियो । सायद गुलाफीलाई मात्र जुत्ता ल्याइदिएकामा उनीहरूको मन खिन्न र ईर्ष्यालु भएको थियो ।

प्रश्नः 'एक जोर जुत्ता' कथामा म पात्र गुलाफी र उनको परिवारको कस्तो मनोविज्ञानको चित्रण गरिएको छ ? चर्चा गर्नुहोस् ।

१७. तलका कुनै एक शीर्षकमा १५० शब्द नघटाई निबन्ध लेख्नुहोस्ः ५

क) पोखरा र पर्यटन

ख) मेरो देश, मेरो गौरव

ग) वातावरण प्रदूषण

समाप्त